

heceli ilk kelime ise iki heceli tola kelimesinin kökü olmak gerekir. O halde bütün mısra şöyle olacaktır: tol tolada girdüğüm tola deri ‘çuval (gibi) dolatarak içine girdiğim ham deri’ (1986: 152).

Tekin, burada ‘gir-’ fiili ile ilgili çok serbest ve uzak bir yorum yapmıştır. Tekin, ikinci dizeyi ise şöyle yorumlamaktadır:

“Türkmencede ‘yaşlı, yaşça büyük’ anlamında bir tokar kelimesi vardır. Bu kelimenin Eski Azerî diyalektindeki şekli normal t>d ve k>h değişimleri ile dohar olabilir. İşte, ikinci mısraın başındaki kelime bizce bu dohar sıfatından -la- eki ile türemiş doharla- fiilinin -ı’lı zarf şeklidir. Bütün mısra şöyle düzeltilmelidir: Doharlayı korduğum yağı yurdu, ‘ihtiyarlayıp kaldığım düşman yurdu’ (1986: 152).

Tekin, ikinci dize ile ilgili bu düşüncesine kanıt olarak Beyrek’in Bayburt Hisarı’nda on altı yıl tutsak kalmış olmasını gösterir. Tekin’in bu yorumu da çok serbest ve uzak bir yorumdur. Bu süre doğru olsa bile, Beyrek’in yaşlandığına tanık göstermek doğru olamaz. Çünkü Dede Korkut’ta anlatıldığına göre Oğuzlarda kendini kanıtlayan delikanlılar on altı yaşlarında evleniyor. Nitekim Beyrek de hikâyede tüccarları kurtararak ad almış ve düğünü yapıldığı gün 39 yiğidiyle birlikte tutsak düşmüştür. Bu durumda Beyrek, on altı yıl sonra otuzlu yaşlarda olmalıdır. Ayrıca Tekin’in tercümesinde şu iki dize arasında bir anlam bütünlüğü bulunmaması da bir başka eksiklik ve metnin çözülememiş olduğunu açıkça göstermektedir:

“çuval (gibi) dolatarak içine girdiğim ham deri

İhtiyarlayıp kaldığım düşman yurdu”

O. Fikri Sertkaya, ibarenin geçtiği soylamanın bütünü üzerinde durmuş, metni Tekin’den daha serbest bir yorumla okumuş ve açıklamaya çalışmıştır. Sertkaya’nın ibareyi okuyuşu şöyledir:

“Tul tul ere g(e)rdüğüm

Tul er eri kovduğum

(duherleyü kovdugum)

Yağı yurdu ilümde

Aygır malı kıl keşlim” (1994: 153)

Sertkaya’nın yukarıdaki metni tercümesi ise şu şekildedir:

“(Benim) taraf taraf (saf saf) ere gerdiğim,

(karşı) taraftaki er(kek) eri takip ettiğim,

(Duha~Doğa er gibi takip ettiğim)

düşman yurdu hâlini alan ülkemde

aygır killarından yapılmış kıl oklukum (okluğu olan)” (1994: 154)

Metnin bütünlüğü dikkate alındığında Sertkaya’nın özellikle ilk dört dizeyi okuyuşu ve tercümesini son derece serbest ve zorlama bir yoruma dayandırdığı görülüyor. Araştırmacı duherleyü okuduğu kelimeyi duha+er-le-y-ü ‘Duha er gibi’ birleşik kelime olarak düşündüğünü belirttikten sonra birtakım açıklamalar yaparak “Duha okunan kelimenin kökü bilinmemektedir. Ben bu kelimenin hayvan adı bildiren bir isim olduğunu düşünüyorum.” (1994: 155) demiştir. Oysa kelimenin hayvan ismi olma ihtimali yoktur. Sertkaya, ayrıca sonraki dizeyi “yağı yurdu ilümde” şeklinde okuyarak “Burada Banı Çiçek’in bir başkasına varmaya niyetlenmesi yüzünden Beyrek’in kendi ülkesini düşman yurdu gibi gördüğü ifade ediliyor.” (1994: 155) açıklamasını vermiştir ki bu yorum kabul edilemez. Çünkü Dede Korkut’ta, Oğuzla ilgili olarak, kendi yurduna karşı değil düşmanca duygu beslemek en ufak bir serzeniş bile geçmez. Bu nedenle Beyrek ülkesini düşman yurdu görmüş olamaz.

Aysu Ata¹, ibarenin bazı kelimelerini tamir ederek şu şekilde okuyup anlamlandırıyor:

“*Tul tulara girdüğüm tulaz evi*

Duħarlayı ĩoduğum yağı yurdu

‘Yaslı (ve) aciz girdiğim acizler evi

Aşağılayarak bıraktığım düşman yurdu” (2004: 34)

Ata, daha sonra soylamadaki tul, tulara, tulaz evi, duħarlayı kelimeleri için ise şu açıklamaları yapıyor:

1. “...tul kelimesine isimlerin sıfat olarak da kullanılabilmesi özelliğine dayanarak ‘matemli, yaslı’ anlamını veriyoruz.” (2004: 35)

2. “...tulaz aciz, işsiz, güçsüz, derbeder anlamlarındadır.” (2004: 35)

3. “Tercümede ‘yaşlı ve âciz olarak’ anlamını verdiğimiz tul tulara ifadesindeki tular-a(>tul+ar-a) bizce tulaz ile aynı kökten gelişen kelimedir ve iki kelimenin de kökü tul’dur. Aynen Dede Korkut Kitabı’nda geçen gök, göger, gögez teşkilleri gibi.

duħarla- ise ‘aşağı, bayağı’ anlamlarında olan Arapça kelimesi ile +la- ekinden meydana gelen ‘aşağılamak, bayağılamak’ anlamlarında bir teşkil olabilir. Aynı şekilde metinde geçmiş olan da‘vile- ‘dava etmek, hesap sormak’ yapısı duħarla- için destekleyici bir örnektir.” (2004: 36).

Ata’nın kelimelerle ilgili okumaları, önemli ölçüde yanlış yazım düşüncesine dayanıyor. Ayrıca açıklamalarının birer yorumdan ibaret olduğu ve teklif olarak bu görüşlere yer verdiği anlaşılıyor. Ancak kelimelere verilen anlamlar sözün gelişine, metnin bütünlüğüne uygun düşmüyor.

Semih Tezcan, son üç kelimesini yazılışına uygun olarak “*ĩoduğum yağı yurdu*” şeklinde okuduğu ibarenin diğer kelimeleri ile ilgili olarak tereddütlerinin bulunduğunu, yayımladığı metinde ibareyi şu şekilde yazarak belirtmiştir:

“*tul tulaz (?) girdüğüm toñuz damı*

Duħar (?) f̣φ (?) ĩoduğum yağı yurdu”

Tezcan, yazmış olduğu notta (DKON: 183-187) bu ibare için “*Drs.56b.2-4’te DKK’nun en güç kısmı bulunmaktadır.*” demiş, ibarenin Vatikan nüshasında yer almamasını müstensihin “*sorunlu sözcüklerden kurtulmak*” istemesine bağlamış, ibare ile ilgili olarak kendisinden önce yapılmış olan okumalardan söz etmeksizin soylamada geçen bazı kelimeler üzerinde durmuştur.

Tezcan’ın ibareyi okuyuş şekli ve notu ile ilgili olarak bazı noktalara dikkat çekmek istiyorum:

1. Birinci dizedeki $\lfloor \rfloor \rfloor \mathfrak{R} \Rightarrow \rfloor \mathfrak{R}$ kelimeleri ile $\square \alpha \rfloor \rfloor \mathfrak{R}$ kısmı arasındaki benzerlikler üzerinde durulmamıştır.

2. $\square \alpha \rfloor \rfloor \mathfrak{R} > \rfloor \downarrow \alpha \cdot \rfloor \mathfrak{R}$ düzeltmesinin doğru olma ihtimali zayıf görünüyor. Çünkü yazımın tamamen değişmesi çok uzak bir ihtimaldir. Ayrıca buna tanık olarak gösterilmiş olan “*Drs.74a.3-4, Drs.135b.6, 142b.12 toñuz tamı*” örnekleri de kabul edilmesi zor gerekçelerdir. Çünkü Dede Korkut’ta *dam* ve *tam* farklı anlamlarda kullanılmış ve farklı yazılmış iki ayrı kelimedir. İki kelimenin anlamı, metindeki yazılışları ve örneklerinin geçtiği yerler şöyledir:

dam: tuzak @α (<Far. dâm @α) Drs.129b.5 (1 örnek).

tam: ev @βℝ Drs.6a.12, 10b.1, 10b.1, 74a.3, 135b.6, 142b.12 (6 örnek).

¹ Ata’nın makalesinin yayım tarihi 2004 olsa da 1998’de bildiri olarak sunulmuş olduğundan Tezcan’ın yayımından önce anılmıştır.

Şunu da belirtmek gerekir ki Tezcan'ın ibareyi okurken üç soru işareti kullanmış olması bu okuyuşun çözümsüz kaldığını gösteriyor.

Dursun Yıldırım da Talat Tekin gibi $t>d$ ve $k>h$ ses değişikliklerinden hareketle, fakat kelimelerin metinde yanlış yazıldığını düşünerek yukarıdaki ifadeyi önce “*doñuzlayı ðoduğum bağı yordı*” şeklinde okumuş ve *yor-* fiilinin metinde ‘çözmek’ anlamında kullanılmış olduğunu belirterek “*doñuzlayı[uban] ðoduğum bağı[nı] yordı* [= dokuz kat sarıp koduğum bağını çözdü]” (2001: 147-148) şeklinde tamir etmiş ve anlamlandırmıştır. Bu teklif de diğerleri gibi çok serbest ve oldukça problemlidir: Cümlelerin öznesi olan *yay*, kendi bağını nasıl çözer veya çözebilir ve bu ne demektir? Ayrıca metinde □ α şeklinde yazılmış olan kısmı *deri* okumak doğru olur mu? Yıldırım, ibareyi şu şekilde tamir etmiştir:

“*tovil tolada gerdüğüm
tola deri [katı yayum].
doñuzlay[uban] [veya doñurlyuban] qoduğum
bağı[n] yordı [katı yayum]*” (2001: 153)

Görüldüğü gibi Yıldırım, ibareyi Sertkaya ve Ata'dan daha fazla tamir etmiş, tercüme olarak daha serbest yorumlamış; ancak gerek okuma gerekse tercüme yönünden tatmin edici bir çözüme ulaşamamıştır.

Ben, daha önce bu ibarede geçen ve metinde $\{\} \Leftrightarrow \lfloor$ şeklinde yazılmış olan kelime üzerinde durmuş ve şu yorumu yapmıştım:

“*Beyrek'in yukarıda yayını görerek andığı ve ağladığı yoldaşlarından biri, Duñarlı Yusuf veya başka bir Duñarlı olabilir ve birlikte savaşırken Duñarlı'nın öldüğü de anlaşılabilir. (...) Böylece, yukarıdaki dizenin (Duñarlıyı ðoduğum yağı yurdu), 'Duñarlıyı bıraktığım (kaybettiğim) düşman yurdu' şeklinde okunması ve anlaşılması mümkündür. Ancak, bundan emin olmamız için bir önceki dizenin tam olarak çözülmesi gerekir. Ne yazık ki bir önceki dize üzerinde de tatmin edici bir çözüme ulaşılmış değildir.*” (Özçelik 2005: 166-167).

Şimdi ise, bu ibarenin tamamını okumak, yorumlamak ve tercüme etmek istiyorum. Öncelikle, bu ibarede yazım yönünden sadece bir harfin (he: $\lfloor$) yazılmamış olduğunu, bunun dışında bir yazım yanlışlığı veya eksikliğinin bulunmadığını düşünüyorum ve metni sadece bu bir harfi ekleyerek tamir ediyorum:

□ $\{\} \lfloor \langle \alpha \lfloor \Leftrightarrow \lfloor \square \alpha \lfloor \} \{ \mathfrak{R} \langle \neg \} \cdot \lfloor \} \{ \mathfrak{R} \Rightarrow \{ \mathfrak{R}$

Yukarıda tamir ettiğim ibareyi şöyle okuyorum:

“*tuł tulada girdüğüm, tulad[a] eri duñarlayı ðoduğum yağı yurdu*”

Bu tamir ve okuma şeklinin gerekçeleri şöyledir:

Eklediğim harfi yazıcı hangi sebeple unutmuş veya yazmamış olabilir? $\lfloor \} \{ \mathfrak{R}$ kelimesi, ibarede ikinci kelime olarak geçmektedir. Aynı kelime dördüncü sırada tekrar karşımıza $\lfloor \} \{ \mathfrak{R}$ şeklinde çıkıyor. Kelimenin kendisinden sonra gelen *eri* (□ α) kelimesi *elif* (α) le başlıyor ve dikkat edilirse metinde $\lfloor \} \{ \mathfrak{R}$ kelimesine bitişik yazılmıştır. İşte yazıcı *eri* (□ α) kelimesinin başındaki *elif* nedeniyle bir önceki kelimenin sonundaki *he* ($\lfloor$)'yi yazmayı unutmuş olmalıdır. Nitekim aynı harf, şu beş örnekte de yine kelime sonunda unutulmuş ve yazılmamıştır:

Drs.11b.8, 12a.7: $\text{TM}\lfloor \beta$ ı Bayındır[a]

Drs.18b.11: $\Downarrow \beta \odot$ nā-merd[e]

Drs.48b.13: $\Leftarrow \text{TM} \Leftrightarrow \alpha$ zarılıklar[a]

Drs.55a.12: ı biz[e]

Drs.103a.8: {α iş[e]

Şimdi de önce ibarenin “*tulad[a] eri duharlayı qoduğum yağı yurdi*” kısmı üzerinde durmak ve ilk üç kelimenin anlamlarından hareketle ibareyi tercüme etmek istiyorum:

Dede Korkut'ta sadece bu ibarede ve iki defa geçen *tula* kelimesinin “*zindan, hapis*” anlamında kullanılmış olduğunu düşünüyorum. Eskiden hisarlarda hapisane olarak kullanılan zindanların kısmen yer altında olduğunu biliyoruz. “*Kaleler ve burçlar müstahkem mevkiler olduğu için bu gibi yerler daima hapisane olarak kullanılmışlardır. Burçların bir kuyu gibi olan bodrumlarında ağır cezalılar hapsolünurlardı. Yedikule zindanı yüksek rütbeli siyasi mücrimlere mahsustu.*” (Pakalın 1983: 663).

Nitekim Dede Korkut'ta Oğuzlar'ın esir düştükleri hisarlarda zindana hapsedildiklerini görüyoruz. Beyrek, Bayburt Hisarı'nda on altı yıl hapis yatmış ve kale beyinin kızının yardımıyla firar etmiştir. Ozan, Drs.139a.4-5'te tutsak alınan Kazan için şöyle der: “*Hele Kazanı götürdiler, Fomanın kalÖasında bir kuyuya bıraktılar. Kuyunun ağzına bir degirmen taşı kodılar*” Ozan, daha sonraki satırlarda (Drs.139a.8-10) şunları anlatır: “*Hatun gelüp zindancıya kapuyu açdurdu. Çağırdı, eydür: Kazan Beg, nedür hālū? Dirliğün yer altındamı hoşdur, yoħsa yer yüzündemi hoşdur?*” Yukarıdaki satırlarda geçen *hisar*, *zindancı* ve *kuyu* kelimeleri ile bu cümledeki *yer altı* ve *yer üstü* tamlamaları da bize bu konuda fikir veriyor.

Derleme Sözlüğü'nde *tol* kelimesi için altıncı sırada anlam olarak “*yer altındaki ev ve ahırlar. Tol yaşayıtı kabir yaşayıtına benzer (Ereğli- Konya)*” (DerS: 3951) şeklinde bilgi verilmiştir. Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü'nde *bodrum* ve *mahzen* kelimelerinin karşılığı Özbek Türkçesinde “*yertölä*” (KTLS: 74 ve 555) şeklinde verilmiştir. Yine aynı sözlükte *mahzen* kelimesinin Kırgız Türkçesinde “*cer tölö*” (KTLS: 75) şeklinde kullanıldığı gösterilmiştir.

Er kelimesinin hem Dede Korkut'ta hem de günümüz Türkiye Türkçesinde *asker, savaşıcı* anlamında kullanıldığını biliyoruz.

Üçüncü kelime (*duharlayı*) için önce bir özet yapmamız gerekiyor: Beyrek, düğünü yapıldığı günlerde, bir gece baskınında silah kullanamadan otuz dokuz yiğidi ile birlikte esir düşer. Daha sonra Yalancı Oğlu Yaltaçuk, Beyrek'in ölüm haberini getirir ve Beyrek'in *beşik kertme* nişanlısı Banı Çiçek kendisine verilir. Ardından nişan yapılır, düğün hazırlıklarına başlanır. Durumu haber alan Beyrek, Bayburt kalesinden kaçarak deli ozan kılığına girer ve Yaltaçuk ile Oğuz yiğitlerinin düğün şöleninde ok attıkları yere gelir; Yaltaçuk ok attığında Beyrek kendisine küfreder. Bunun üzerine Yaltaçuk, sinirlenerek yayını Beyrek'e verir ve ok atmasını ister. Beyrek, yayı gererek kırar ve Yaltaçuk'un önüne bırakır. İşte üzerinde durduğumuz ibare, ozanın olayın devamını anlattığı şu cümlelerden hemen sonra gelen Beyrek'in soylamasında geçer. Ozan şöyle der:

“*Yalancı oğlu Yaltacuğ yay ufandığına katı kağıdı, eydür: Mere Beyregün yayı vardur getirün, dedi. Vardılar götürdiler. (56b.1) Beyrek, yayı gördüğünde yoldaşların andı, ağladı, eydür:*

□ α [ ] } | { } (- { . | } | { } ⇒ { }

□ { | { } < { } | { } ⇔ L

Elümde kııl keşlüm aygır malı

Aygır vërup alduğum

[ağ] tozlu kıatı yayum

Boğa vërup alduğum boğma kirişüm

Buñlu yerde kıodum geldüm,

Otuz toğuz yoldaşum iki argışum” (Drs: 56a.12- 56b.5)

Beyrek, burada yayını gördüğünde yoldaşlarını hatırlamış ve ağlamıştır. Yukarıdaki metinde geçen ‘*Beyrek, yayı gördüğünde yoldaşların andı, ağladı*’ cümlesinden sonra Vatikan 79b.1-2’de ayrıca “*yayını eline alup öğdi, görelüm nece öğdi.*” cümlesi geçmektedir. İşte araştırmacılar dikkatlerini Vatikan nüshasında geçen bu cümle üzerinde yoğunlaştırmış olduklarından Beyrek’in bu soylamasının sadece *yayın övülmesi* konusunda olduğunu düşünmüş ve şartlanmış olmalıdır. Beyrek, Drs.51b.6-11’de atı ile ilgili soylamasında sadece atını över. Ancak, üzerinde durduğumuz bu metinde durum farklıdır: Ozanın bu soylamadan önce verdiği bilgiye göre Beyrek hem yoldaşlarını anar (hatırlar) hem de yayını över ve ağlar.

Beyrek’in bu *soylamanın* sonundaki “*Buñlu yerde kodum geldüm, Otuz toköz yoldaşum iki argışum*” cümlesi bize düğün yerine gelmeden önce, Bayburt kalesinden kaçarken, kâfire seslendiği ve yoldaşlarının sayısını belirterek yoldaşlarını kendilerine *emanet* bıraktığını söylediği şu *soylamayı* hatırlatır:

“Mere şası dınlü kâfir,
Menüm ağzuma söğübdürüridün, döyemedüm.
ğara toñuz etinden yañmı yêdürdün, döyemedüm.
Tangrı maña yol vêrdi, gêder oldum, mere kâfir!
Otuz toköz yigidüm emâneti, mere kâfir!
Birin egsük [bulsam] yêrine on öldüreyim,
Onın egsük bulsam yêrine yüzün öldüreyim, mere kâfir!
Otuz toköz yigidüm emâneti, mere kâfir!” (Drs.52a.2-7)

Beyrek, bu *soylama* ile kâfire seslenerek *otuz dokuz yoldaşını* emanet olarak bıraktığını ve onlara zarar gelmesi durumunda hesap soracağını, intikam alacağını söylüyor, tehdit ediyor. Yani, Beyrek yoldaşlarını düşmana *sayarak* teslim etmiş oluyor.

Moğolcada ‘*dugarla-*’ fiili “*numaralamak, bir numara vermek*” (Lessing: 428) anlamındadır. Bu tanımı ‘*saymak, sayısını belirtmek*’ şeklinde yorumladığımızda yukarıdaki ibarede geçen *duharlayı* kelimesi ‘*dugarla-*’ fiilinin ünsüz değişmesine (g>ğ) uğramış şeklidir, diyebiliriz.

Bu durumda “*tulada eri duharlayı koduğum yağı yurdu*” ifadesi “*zindanda savaşçıları sayarak bıraktığım düşman yurdu*” şeklinde anlaşılabilir.

İbarenin “*tul tulada girdüğüm*” kısmının tercümesine gelince:

Birinci kelimenin (tul) “*tûl: (...) 2. zaman çokluğu, uzun müddet*” (Devellioğlu 1993: 1113) anlamında olduğunu düşünüyorum.

O halde ibarenin bu kısmı “*uzun zaman zindana girdiğim*” şeklinde tercüme edilebilir. Beyrek’in 16 yıl Bayburt kalesinde hapis kalmış olması tercümenin doğruluğunu destekler. Ayrıca bu tercümeyle göre “*tula+da*” yapısındaki bulunma durumu ekinin yönelme durumu yerine kullanılmış olduğunu düşünüyorum. Nitekim aynı ek, Dede Korkut’ta geçen şu örneklerde de yönelme durumu yerine kullanılmıştır:

Drs.26b.7: “Oğul çoban, **ğanda** gèdersin?”

Drs.46b.5: “oñı [ne] **yêrde** düşse **anda** gerdek dikeridi.”

Drs.48a.5: “**ğanda** gètdün beni yalnız **ğoyup** cānum yigit?”

Drs.48a.7: “Bir yaşduğ**ğda** baş **ğoduğum**”

Sonuç olarak ibareyi “*tul tulada girdüğüm, tulad[a] eri duharlayı koduğum yağı yurdu*” = “*uzun zaman zindana girdiğim, zindanda savaşçuları sayarak bıraktığım düşman yurdu*” şeklinde okuyor ve tercüme ediyorum.

Kaynaklar

- 📖 ATA Aysu, “Dede Korkut Hikâyelerinde Şüpheli Birkaç Kelime Üzerine Düşünceler”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten** 1998/I, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2004, s. 29-38.
- 📖 **Derleme Sözlüğü** I-XI c., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1965-1979.
- 📖 DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1993.
- 📖 ERCİLASUN Ahmet Bican (ve Diğerleri), **Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.
- 📖 ERGİN Muharrem, **Dede Korkut Kitabı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1971.
- 📖 ERGİN Muharrem, **Dede Korkut Kitabı I (Giriş-Metin-Faksimile)**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 169, Ankara 1989.
- 📖 ERGİN, Muharrem, **Dede Korkut Kitabı II (İndeks-Gramer)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1991.
- 📖 GÖKYAY, Orhan Şaik, **Dede Korkut Hikâyeleri**, Dergah Yayınları, İstanbul 1995.
- 📖 GÖKYAY Orhan Şaik, **Dedem Korkudun Kitabı**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2000.
- 📖 ÖZÇELİK, Sadettin, **Dede Korkut Araştırmalar, Notlar/ Dizin/ Metin**, Gazi Kitabevi, Ankara 2005.
- 📖 ÖZÇELİK Sadettin, **Dede Korkut Üzerine Yeni Notlar**, Gazi Kitabevi, Ankara 2006.
- 📖 PAKALIN Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü** (III. cilt), İstanbul 1983.
- 📖 SERTKAYA Osman Fikri, “Dede Korkut Kitabı’ndaki Bazı Manzum Parçaların Hece Vezni ve Manzume Türü Açısından Değerlendirilerek Yeniden Okunması”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1988**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 552, Ankara 1994, s. 141-156.
- 📖 TEKİN Talât, “Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1982-1983**, Ankara 1986, s.141-156.
- 📖 TEZCAN Semih, **Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar**, Yapı Kredi Yayınları: 1457, İstanbul 2001.
- 📖 TEZCAN Semih; BOESCHOTEN, Hendrik, **Dede Korkut Oğuznameleri**, Yapı Kredi Yayınları: 1441, İstanbul 2001.
- 📖 YILDIRIM, Dursun, “Qam Böri Oğlu Bamis Börik [Qam Böre Oğlu Bamis Börek] Boyunda Sorunlar ve Çözümlenmeler”, **Türkbilig, Türkoloji Araştırmaları**, Ankara 2001, 2001/2, s. 129-167.

Kısaltmalar

- **DerS:** *Derleme Sözlüğü* (1965-1979).
- **DKK:** Gökyay, Orhan Şaik (2000).
- **DKKII:** Ergin, Muharrem (1991).
- **DKON:** Tezcan, Semih (2001).
- **Drs.:** Dede Korkut’un Dresden nüshası.
- **ME:** Ergin, Muharrem (1989).
- **Vat.:** Dede Korkut’un Vatikan nüshası.